

Javaslat

„Körmendi Lajos írói munkássága és kulturális tevékenységének hatása Berekfürdőre ”

nemzeti érték

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Sinka István
(név)

.....
(aláírás)

BEREKFÜRDŐ

2018. 01.16.

(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Sinka István

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Sinka István
Levelezési cím: 5309 Berekfürdő, Búzavirág u. 2.
Telefonszám: +36 59 319 073, +36 30 903 7345
E-mail cím: szallasrendeles@fecske.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Körmendi Lajos írói munkássága és kulturális tevékenységének hatása Berekfürdőre

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

()

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Mint írói tevékenységet nem lehet egy bizonyos helyhez kötni. Munkássága túlmutat Karcag és Berekfürdő határán. Országos, megyei és egyes esetekben külföldi szerepvállalása példamutató.

4. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Lásd 1. sz. melléklet

5. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Lásd 1. sz. melléklet

6. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

7. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Körmendi Lajos élete és munkássága

1946. június 6-án született Karcagon, istenfélő kun család gyermekeként. Édesanyja a II. világháború végén tüdőbajt kapott, ezért nem sokkal fia születése után bekerült a budapesti János Kórházba, ahol három évig gyógykezelték. Így a csecsemőt anyai nagynénje gondozta néhány évig Ipolyságon. Mivel a kisváros időközben Csehszlovákia része lett, így kalandos úton – a szekérderekben lopták haza – juthatott vissza szülőföldjére. Ekkor a család még Kunhegyesen élt. 1956-ban a nagypapa kérésére költöztek Karcagra. Körmendi Lajos számára kezdetektől példakép volt a nagypapa, aki kultúrakedvelő volt, sokat olvasott. Körmendi Lajos már 8-10 éves korában Mikszáthot, Jókait, Móriczot olvasott. Az általános iskola elvégzése után a Vízügyi Szakközépiskolában tanult tovább Békéscsabán, de ezt az iskolát nem szerette. Érettségi után az útkeresés éve következtek. Hányódott ide-oda. Pincér volt Mohácson, majd Karcagon könyvesboltos lett. Majd egy évre rá visszatért a szakmájához, munkát vállalt a Vízgazdálkodási Társulatnál. Ez az időszak hét évig tartott, de fontos állomás volt az életében, mert jórészt itt ismeri meg azokat az alföldi embereket, akiktől nagyon sokat tanult, és akiknek típusai regényeiben, novelláiban is megjelennek.

Írni 18-19 éves korában kezdett. Kórházba került, és ennek hatására született meg két verse és három egyfelvonásos színdarabja. A versek kolozsvári Grandpierre Emil kezébe kerülnek, aki további verseket kér tőle, amelyeket megjelentethet az Új Írás című folyóiratban. Az egyfelvonásosok Kazimir Károlyhoz kerültek, aki megígérte Körmendinek, hogy bejuttatja a Színművészeti Főiskola dramaturg szakára, de ezt a lehetőséget kihagyta, mert úgy érezte, nem tud még ehhez eleget. Három-négy éven át éjt nappallá téve olvasott. Irodalmi, filozófiai művek, áramlatok foglalkoztatták. 1967-ben Karcagon létrehozott egy irodalmi színpadot, amelyen amerikai írók, költők munkáiból összeállított Üvöltés című könyvet vitték színpadra. Az előadást betiltották. A lázongó fiatalembert pedig el akarták „tanácsolni” a városból az akkori vezetők, de ő nem ment el. 1970-től rendszeresen publikált. A Napjaink, a Valóság, a Forrás, a Mozgó Világ voltak a főbb publikálási helyei. 1974-ben Körmendi a Szolnok Megyei Néplap újságírója lett. Munkásságát Bálint György-díjjal jutalmazták. Közben elvégezte az ELTE magyar irodalom és nyelvészet, valamint népművelés szakát. 1979-ben Móricz Zsigmond ösztöndíjat kapott, így egy éves alkotói szabadságra ment. Ebben az időben 1975 és 1985 között Szolnokon élt, de szíve mindvégig visszahúzta Karcagra. Ebben az időszakban szembekerült a pártállam képviselőivel, ezért ellenzékinak kiáltották ki. A lapnál sem maradhatott tovább, állástalan lett, tönkrement a házassága, a politikai rendőrség figyeltette, ki akarták tenni szolnoki lakásából. Így jobbnak látta, ha hazajön Karcagra.

Az 1970-es évek végén létrehozta a Györffy stúdiót, amely fiatal írókat, költőket gyűjtött össze. Közreműködésével itt, Karcagon tartották az első Mozgó Világ estet. 1979-ben Berekfürdön már írotábort szervezett. Karcagra hazatérve nehezen talált állást. A helyi gimnáziumba hívták meg tanárnak. Magyar nyelv és irodalmat tanított. 1985-ben műfordítói műhelyt, a „Yorick Kht”-t alapítják meg. Céljuk megismerni a „kunmagyarok” rokonainak irodalmát, népköltészetét, hagyományait. A gyűjtés eredménye, a „Szent forrás” című kötet 1988-ban jelent meg. Kétévi tanítás után, 1987-ben búcsút mondott az iskolának. A művelődési központba ment dolgozni és itt beindította a Karcagi Hírmondót. De erről is hamarosan lemondott. 1989-ben elnyerte a Jász-kunsági folyóirat főszerkesztői posztját. A lapnak új profilt adott, előtérbe került az irodalom. 1995 végén Körmendi ismét elveszítette az állását, a Jász-kunság szerkesztését nem rá bízták. A rendszerváltás idején Karcagon központi szerepet vállal. A magyar Demokrata Fórum alapító tagja. 1990-ben tagja lett Karcagon az

első önkormányzatnak, sőt alpolgármesteri tisztséget is betöltött. Két év után visszavonult a politikától. Közreműködésével 1996-ban létrejött Karcagon a Kunhalom Polgári Kör, amely azóta is működik. Szintén '96-ban Körmenyi közreműködésével megalakult a Barbaricum Könyvműhely, amely publikálási lehetőséget kínál a nagykunsági írók, költők számára. 2005 január 1-én hunyt el.

Díjai: 1992. Népművelésért-díj, 1994. Kölcsey-díj, 1995. Darvas József-díj; József Attila-díj, 1996. Petőfi Sándor Sajtószabadság-díj.

Fontosabb művei: Barbaricum (1981.), Boldog emberek (1985.), Művész Pista huszonegye (1987.), A gyökeres állat (1992.), Édesem ma oly fanyar vagyok (1994.), Vad játékok (1994.), Telefax a megváltónak avagy IV. Louis Bejgliumban, Magánkrónikák, Öt perc az élet, Robinson az árokparton, Kutya, A táltos kincse.

2. Körmendi Lajos kulturális tevékenységének hatása Berekfürdőre

Készítette:

Körmendiné Baksán Mária
Berekfürdő, 2015 január 29.

Körmendi Lajos József Attila-díjas író Karcagon született 1946-ban, és élt 2005-ben bekövetkezett haláláig. Végakarata szerint a berekfürdői temetőben nyugszik. Életében húszegynéhány könyvet írt. Teljes életművét a barát, a pályatárs Rideg István dolgozta fel és adta ki.

1992-ben Berekfürdő önálló községgé vált. Ekkor kérte fel Dr. Hajdú Lajos, hogy készítse el Berekfürdő kulturális koncepcióját.

„Mivel itt nincsenek műemlékek, és ezekhez hasonló intézmények, hosszabb távon teremteni kell a vendégeket vonzó létesítményeket. Ilyenek lehetnek Berekfürdő adottságait, lehetőségeit figyelembe véve:”

- Múzeumok: Az alföldi hévízkutatás, ipar- és helytörténeti emlékeinek bemutatása.
- Galéria: A művésztelep anyagaiból rendezett kiállítások. A környékről elszármazott festők, szobrászok munkáinak bemutatása.
- Író-tábor létrehozása: Fontos művelődési tevékenységet folytathatnának. Író-olvasó találkozók, a helyi és a környék iskoláiban rendhagyó irodalmi órákat tarthatnának. Élményeikből született szépirodalmi munkáikkal gazdagíthatnák a helyi könyvtárat.
- Könyvkiadás: Berekfürdő múltjának feltárása.
- Civil szervezetek erősítése és létrehozása.
- Megbékélés háza: A közérdeklődésre számot tartó rendezvények propagálása a lakosság felé, a községi rendezvények befogadása.
- Üdültulajdonosok megszólítása: Bevonásuk a helyi közösségi és kulturális életbe.
- Testvértelepülési kapcsolatok kiépítése.

Az elgondolásokat tettek követték. A már működő képzőművészeti tábor (életre hívása Kovács Andrásné iskolaigazgató nevéhez fűződik) nemzetközivé lett bővítve. A korábban jelenlévő művészek mellé meghívást kaptak francia, német, szlovén, holland alkotók is. A táborozásért cserébe minden művész egy festményt ajándékozott az önkormányzatnak. 2015-ben a XXI. Tábor került megrendezésre. Az önkormányzat tulajdonában lévő festmények száma megközelíti az 500 darabot.

A festőtábor mintájára meg lett alapítva az író-tábor. A táborba Kárpát-medencei magyar anyanyelvű költők, írók kerültek meghívásra. Az elgondolás szerint megvalósultak az író-olvasó találkozók, a rendhagyó irodalmi órák. A tábor után megalakult az Irodalmi Társaság, amely Berek címmel irodalmi folyóiratot adott ki, így a tábor ihlette írások kerülhettek az olvasókhoz. Négy könyv is kiadásra került; Sáránci József, Körmendi Lajos – Torok Sándor, Vass Tibor, Sarusi Mihály kötetei. 2015-ben a XVI. Író-tábor került megrendezésre.

2004-ben felépült a művelődési ház, melynek emeleti részén galéria került kialakításra. A galéria egyik szárnyában kaptak állandó helyet Bráda Tibor festőművész munkái. A művész a budapesti Szent László Templom üvegablakainak felújításához készített terveit ajándékozta Berekfürdőnek.

A galéria másik szárnyában a berekfürdői üvegyár termékei vannak kiállítva. A nagyterem a galéria középső része, ahol időszakos kiállítások, a festőtábor zárókiállításai tekinthetők meg.

A közterület is épült-szépült. Minden 2-4. évben felállításra került egy köztéri alkotás. Györfi Lajosnak kilenc, Györfi Sándornak egy, Györfi Ádámnak egy alkotása látható.

2001-ben létrejött Csíkszentkirállyal, 2007-ben Krasznahorkaváraljával és Zalakomárral. 2011-ben pedig megalakult a Kárpát-medencei települések testvérvárosi közössége Csíkszentkirály, Krasznahorkaváralja, Tiszapéterfalva, Lukácsfalva, Zalakomár részvételével. 2011-ben elkészült és megjelent Berekfürdő története c. könyv.

Összegzés: Körmendi Lajos által megálmodott, a koncepcióban vázolt tervek nagyrészt megvalósultak. Körmendi Lajos mellett vitathatatlan érdeme van Dr. Hajdú Lajosnak, aki – nem egy alkalommal – magánemberként is támogatta a megvalósulást. Javaslom az életműnek sem kevés eredmények megőrzését, továbbfejlesztését, a települési értéktárba felvételét.

Berekfürdő, 2015 január 29.

3. Körmendi Lajos művei:

Barbaricum (versek 1981.)

Boldog emberek (szociográfiák 1985.)

Művész Pista huszonegye (kisregények 1987.)

Gyökeres állat (vers 1992.)

Édesem ma olya fanyar vagyok (1994.)

Vad játékok (1994.)

Telefax a Megváltónak (ifjúsági naplóregény 1995.)

A puszta fiai (műfordítások a kazak költészetből)

Magánkrónikák (novellák 1996.)

Kurgán (versek 1997.)

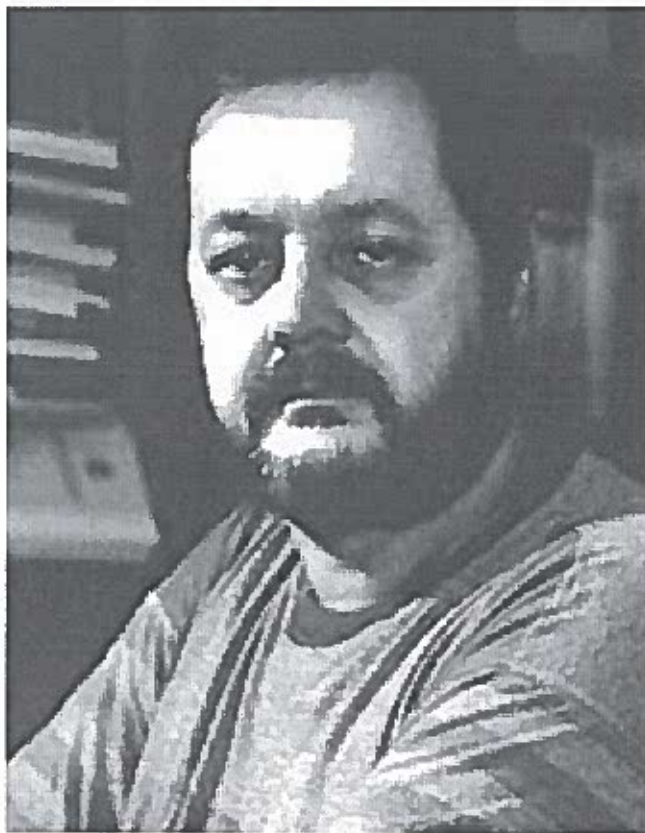
Táltos kincse (mesék, mondák, történetek 2004.)

Kilenc kíznás földjén (útirajzok 2009.) posztumusz kiadás

4. Körmendi Lajos síremléke a berekfürdői temetőben

5. Körmendi Lajos arcképe

6. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat:

A javaslatban és annak mellékleteiben szereplő saját készítésű fényképek további felhasználásához ezennel hozzájárulok.

A javaslatban és annak mellékleteiben szereplő nem saját készítésű fényképek az internet szabad elérésű oldalairól lettek letöltve, így azok a továbbiakban szabadon felhasználhatóak.

2018. ...febr 02

.....SINKA ISTVÁN.....
(név)

....
(aláírás)

7. Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek:

Molnár János polgármester ajánlása Jász Nagykun Szolnok megyei értéktárba:

A Berekfürdői Önkormányzat a Települési Értéktár bizottság javaslata alapján Körmendi Lajos Életművét és kulturális tevékenységének hatását Berekfürdőre című pályázatát a 300/2017.(XII.12) számú határozatával felvette a helyi értéktárba.

Berekfürdőhöz való kötődése, irótábort elindító tevékenysége és költői munkássága méltó arra, hogy megyei értéktári szinten is megőrzésre kerüljön, ezért javaslom értéktárba történő felvételét.

Berekfürdő, 2018 február 6.

Molnár János polgármester

Részlet Rideg István által szerkesztett Körmendi Lajos összes művének harmadik kötetében szereplő ajánlásából:

Sarusi Mihály író társ 2015. böjtmás hava 5-én Balatonalmádiból küldi el, jó barátjaként, a javaslatát Karcagra, az ikes kuratóriumhoz, hogy vegyük fel az egykori küzdőtársa életművét is a karcagi értéktárba. „Karcag és a Nagykunság valaha volt legnagyobb írója, Körmendi Lajos (1946-2005) a Nagykunság és Karcag szerelmeseként, rendíthetetlen híveként és képviselőjeként, értékei, szellemisége, lelke fölmutatójaként olyan jelentős teljesítményt hagyott utókorára, városára, a nagytályra, de az egész magyarságra, hogy számomra a lehető legtermészetesebb lenne, ha életművét Karcag város fölvenné saját értéktárába.”

Az értékzavarok korában – csatlakozva Sarusi Mihály véleményéhez – olvasásra ajánlom, és a karcagi, a megyei, sőt: az országos vdettségre javaslom a többek között József Attila-díjas (1995), Arany János-díjas (2004) Körmendi Lajos életművét.

Karcagon, 2015 június 6-án.

Rideg István

J a v a s l a t

Körmendi Lajos életművének
a Jász Nagykun Szolnok megyei értéktárba vételére

Karcag és a Nagykunság valaha volt legnagyobb írója, Körmendi Lajos (1946-2005) a Nagykunság és Karcag szerelmeseként, rendíthetetlen híveként és képviselőjeként, értékei, szellemissége, lelke fölmutatójaként olyan jelentős teljesítményt hagyott utókorára, városára, a nagytájra, de az egész magyarságra, hogy számomra a lehető legtermészetesebb lenne, ha életművét Karcag város fölvenné saját értéktárába.

A majdnem 30 kötetes író valamennyi művét áthatja a szülőföld szeretete, az Alföldhöz, azon belül elsősorban a Nagykunsághoz való törhetetlen ragaszkodás. A karcagi, nagykunsági táj és ember, dűlő-, halom-, helységnév (eredete), monda és legenda, mese, mindennapi, közemberi igaz történet, a gyönyörűséges nagykunsági tájnyelv, minden, de minden megjelenik Körmendi írásaiban. Minden, ami a kun embert foglalkoztatja. Szerelem, munka, család, otthon, szülőföld, múlt, jelen, jövő... Meg persze az írás, ami számára a legtöbbet adta. Azt a biztonságot, amit a kor nem volt képes neki nyújtani.

Körmendi Lajos barátjaként, életének utolsó három évtizedében vele szoros kapcsolatban álló íróársaként, tíz évvel ezelőtti halála óta három könyvének a szerkesztőjeként, életműve tisztelőjeként, kemény kun tartásának nagyrabecsülőjeként nyilván elfogult vagyok, de otthoni (karcagi, nagykunsági) sikere és országos elismertsége tán elég bizonyíték arra, hogy vélekedésem nem túlzás. Országos megbecsültségét bizonyítja neves pályatársainak, többek között Zalán Tibornak, Alexa Károlynak, Krasznahorkai Lászlónak, Bertha Zoltánnak az elismerő hangú írása róla, illetve életművéről, írói és emberi teljesítményéről.

Tisztelettel javaslom Körmendi Lajos életművét a karcagi, berekfürdői és a nagykunsági – amennyiben lehetséges, a magyar – értéktárba fölvenni.

Balatonalmádi, 2018. bőjtelő hava 6.

Sarusi Mihály

író

8220 Balatonalmádi, Diófa u. 9.

88/432-655, 30/648-5375

sarusi.mihaly@upcmail.hu

sarusi.hu/index.html

Ajánlás Körmendi Lajos (1946-2005)

Körmendi Lajos 2005. január 1-jén távozott el közülünk, de sirjánál minden évben megemlékeznek tisztelői, akik úgy látják, hogy „Körmendi Lajos szellemi organizátora volt Karcagnak, Berekfürdőnek, de az egész Nagykunsnak, „Barbaricum-Magyarországnak”. (...) 1946-ban született Karcagon. 1964-ben mélyépítő technikus végzettséget szerzett, 1966-tól a szakmájában dolgozott. 1974-től 1980-ig Szolnokon újságíró. Később Karcagon művészeti előadó, könyvtáros, gimnáziumi tanár, alpolgármester. 1976-ban újságíró iskolát végzett, 1985-ben szerzett oklevelet az ELTE magyar-népművelődés szakán. 1989-től 1995-ig a Jászkun folyóirat főszerkesztője volt. Majd haláláig a Szabad Föld riportere. 1993-ban Népművelődésért Díjat kapott, 1994-ben költői munkásságáért Kölcsey-díjat, 1995-ben szociográfiai írásaiért Darvas József-díjat, 1995-ben írói-művészeti tevékenységéért József Attila-díjat, újságírói tevékenységéért 1996-ban Petőfi Sándor Sajtószabadság-díjat, 2004-ben az Arany János-díjat érdemelte ki.

Körmendi Lajos rendkívül sokoldalú, nagyon okos, jó humorú egyéniség volt. Írt publicisztikát, esszét, hangjátékot, kritikát, tanulmányt, készített fordításokat, vizuális költeményeket. Huszonkét kötetet hagyott hátra nekünk. (...) Egész életművével bizonyítani kívánta: „Nekünk Euráziában kell gondolkoznunk, hiszen az óriási földrész keleti feléhez köti a magyarságot korai története, ősi kultúrája, és a ma is ott élő rokon népek sokasága.” A pusztai fiaiban ezért meghatározó lelkesedéssel fordítja a kazak költők verseit. (...) Körmendi Lajos a kun hagyományokból meseirodalmat teremtett Karcagnak és a Nagykunsnak A táltos kincse-vel. Körmendi megírta a kunsági mikrokozmoszt, Az együttleges szellemet, ami a „leghezafiasabb karcagi könyv”. A megmaradás titkait fürkészi benne. Igen termékeny írói munkássága mellett nagy szeretettel foglalkozott Körmendi Lajos a tehetséges fiatalokkal. Az ifjúság mentora volt. Szinte lehetetlen felsorolni írói, könyvműhely létrehozó szerkesztői, szervezői tevékenységét. Ő volt a berekfürdői nemzetközi művésztelep, az írótalálkozó életre hívója is. A bereki táborba évek hosszú során verbuválta hazánk kortárs művészeit: íróit, költőit, festőit, szobrászait. De a Karcagról elszármazottakat is rendszeresen hazahívta a Kunhalom polgári körbe.” Munkásságából gyakran idézik A magyarsághoz című axiómáját: „Az igazán / fontos / dolgokról / nem szavakkal, / hanem / egy egész / élettel / lehet mondani / valamit.” Ahogy Jókai Anna mondta többször is nekünk: „Körmendi Lajos nem csak jó író volt, hanem jó ember is, és ő igazán fontos dolgokról írt nekünk.”

Kocsis Csaba író

T: 30/747-7991.